5

VERSANTUR HIS TRIBUS

APPENDIX QUINTÆ PARTIS PROSPERITATIS GERMANIÆ,

Emolumenti universam patriam concernentis causâ, dilucidè & perspicuè declarans & revelans, quo pacto Tria illa in dictâ Quintâ Parte promissa Arcana, cum fructu effectui danda sint:

Cum

Adjuncta Explicatione nonnullorum locorum obscuriorum, quæ in Prosperitatis Germaniæ Tertiâ, ac Quartâ Parte, ut & Primâ Centuriâ minus perspicuè tradita sunt.

Causa

Deum honorandi,
Bonum augendi,
Malum reprimendi,

In Lucem missum Opusculum,

A

JOHANNE RUDOLPHO GLAUBERO.

AMSTELÆDAMI,
Typis JOHANNIS JANSSONII, 1660.

PRÆFATIO AD BENEVOLUM LECTOREM.

NUllum mihi dubium eſt, BENEVOLE LECTOR, haud paucis mirum viſum iri, quod tanti momenti & tantæ utilitatis ARCANA, adeò perſpicuâ & evidenti deſcriptione patefaciam, ut unicuique penitus innoteſcere poſſint. Hoc tamen non ſine gravioribus cauſis à me factum eſſe, facilè quivis ſibi perſuadere poterit, quas omnes in præſentiâ ut recenſeam, omninò non neceſſarium duco, utpote in commodius aliquod tempus rejiciendas. Ex his præcipua, & cæteris omnibus præponderans hæc eſt, quod nonnullorum maleferiatorum hominum perverſitas, non ſolum apud vulgaris conditionis homines, ſed etiam apud Magnates, ſuis mendacibus calumniis, in ſummam invidiam mea Scripta adducere moliti ſint, enormi mendacio cumprimis effutientes, quod tria illa, quæ in Proſperitatis Germaniæ Quintâ Parte pollicitus ſum, Arcana nullius ſint emolumenti, ac proinde nul-

nullâ cum utilitate effectui dari possint, & ego ipse illorum pollicitatione nihil aliud omninò quæsiverim, quam ut aliis imponendo nummos corraderem.

Quandoquidem verò calumniarum hæc est proprietas, ut longè promptius & facilius ipsâ veritate admittantur, atque eam ob causam plures his calumniis occupatos suos animos ab hujus rei veritate deflectentes, nescivenerunt, quo pacto se res habeat: Ego autem *è contrario probè mihi conscius meæ innocentiæ, à talibus criminibus falsò exprobratis longissimè absum, omninò æquissimum, & maximè necessarium duxi, ne falsissimas istas criminationes in me residere patiar, ut contrarium universi Mundi oculis subjicerem, ac veritatem ipsam demonstrando & aperiendo, honorem, mihi tam perfidè, & proditoriè ereptum, recuperarem: id quod meliori ratione fieri neutiquam potuit.*

Quid enim quæso profecissem, si scribendo crimina talia diluere, ac testimoniis rei veritatem confirmare conatus fuissem? Vnus credidisset, alius fidem non adhibuisset, ac intereà veritas, cujus solius testimonio quævis res revera patescunt, in medium non progressa fuisset,

fuisset, & mendacia atque impudica illa ora pudore coram Iudice non suffudisset. Ideò necessitas postulavit, ut opus ipsum loqueretur, & sibi ipsi patrocinaretur, quæ vera & genuina est defensio, & via hostilibus ejusmodi calumniatoribus ora sua impudica, & mendacia obturandi. Falsis ejusmodi hominibus compensabit aliquando Deus labores suos iniquissimos, quibus mihi damnum hoc ingens intulerunt. Interea unicuique integrum erit inventiones has utilissimas ad usum suum adhibere, & unam aut alteram operationem elaborandam suscipere, ut aliquid emolumenti consequatur, quod ex animo ipsi apprecor, & voveo. Nullus etiam dubito, quin quamplurimi homines præscriptam meam doctrinam sequendo, & meorum Scriptorum, ipsi veritati, tanquam vero fundamento innitentium, vestigiis insistendo, haud parvi momenti utilitatem sibi comparaturi sint, dum quietè & tranquillè usu meorum Arcanorum quæstuoso fruentur: Ac præcipuè illius Secreti facillimi, quo fugax aut volatile Aurum, ex omnis generis silicibus, ubique se copiosè offerentibus extrahitur, & plumbi adjumento corporale redditur. Quod opus certè tale est, quo unus homo alteri nullum omninò

damnum inferre, sed potius adjumento esse, & emolumento potest. Unicuique igitur in præsentiâ affirmo eâ veritate, quam Deus amat, & tuetur, quod sequuturæ Operationes omnes, quas hujus Opusculi editione manifesto, non semel sed sæpius à me elaboratæ, & etiam pluribus aliis monstratæ sint, ut causam de ipsis dubitandi nemo habeat, & nullâ aliâ de re solicitus esse debeat, quam ut rem ipsam prudenter aggrediatur, & diligentem laboribus ipsis operationem impendat. Si autem fortè usu veniret, ut quis unum aut alterum errorem committeret, id quod facilè contingere potest, errores à se commissos ne arti adscribat, atque ipsam proinde falsitatis insimulet, sed potius errorum suorum occasiones & causas inquirat, inquisitione tali procul dubio scopum suum assequuturus, & fructum speratum consequuturus: quâ in re ipsi Prima & Secunda Centuria mea facili manuductione succurret.

Hæc sunt, quæ testandi veritatem causâ hic proferre volui. Unicuique autem hisce significo, Laboratorium meum publicum jam finitum esse, ac imposterum clausum mansurum, quod neminem latere volui.

OPE-

OPERATIO,

Quodvis plumbum, seu quamcunque plumbi venam, communis Salis opera, per carbones, in cinerem redigendi, & in fornace, Stichofen appellata, reducendi, ut Aurum & Argentum cum emolumento extrahatur.

℞. PLumbi, aut venæ plumbeæ 2. & Salis communis 1. partem, quæ plumbeæ venæ, si in molâ comminuta est, commiscenda, & sensim palâ carbonibus injicienda, in fornace, cineribus conficiendis inserviente, & cametis fumum, & ascendentes flores excipientibus instructa. Quæ ex Metallo & Sale fusa materia per craticulam decidit, ea denuo palæ imponenda, & carbonibus injicienda, laborque hic toties iterandus, donec totum Metallum, sive omnis illa vena Metallica, in cineres commutata fuerit. Omnis porrò materia combusta, lotionibus per aquam diversis, sordibus cunctis liberatur, ipseque Metalli, aut venæ Metallicæ cinis residuus, in fornace, Stichofen Germanis appellata, in Metallum reducitur. Hæ autem incinerationes & reductiones, toties ac tamdiu repetendæ sunt, donec parvo aliquo frustulo periculum feceris, plumbum tuum jam aptum esse, quod in foco per separationis ignem tractetur.

Tunc enim in focis in Lithargyrium mutatur, ut commodius expromere queat Aurum & Argentum, quæ per Salem & Ignem in ipso maturata sunt.

NB. Observetur hîc oportet, quod mineræ plumbeæ quidem cum Sale commisceri & carbonibus imponi queant; sed eundem operandi modum plumbum non admittat, quod Sali se admisceri non patitur, atque ideò postulat, ut Sal primò carbonibus injiciatur, & ipsum postea Sali injecto superjiciatur. Observandus autem hic modus, & iterandus toties, ac tam diu, semper Salem præmittendo, & plumbum submittendo, donec in cinerem versum plumbum, suam Metallicam fusionem penitus amiserit. Cinis dictus aqua eluitur, atque in fornace reducitur, eâ ratione, quam modò indicavimus.

NB. Plumbo, aut mineræ plumbeæ alia minora Metalla adjungi possunt unà in cineres redigenda, ut stannum, ferrum, aut cuprum. Majus tamen emolumentum pariunt venæ illæ plumbeæ, si solæ sumantur, utpote aptiores ad hunc laborem, cum jam ferrum & cuprum penes se habeant, & ob feram suam naturam bonum, & vendibile plumbum non exhibeant, atque ita non opus sit, ut cuprum, aut stannum, quæ jam vendibilia sunt, comburantur.

NB. Dum hæc incineratio peragitur, multi

flores

flores Metallici in fumi receptacula, fornaci adjuncta afcendunt, qui, fi neceffe eft, eximi, elotionibus, fale, qui unà afcendit, liberari, & per reductionem, priftino fuo corpori, reddi poffunt, exhibituri plumbum, quod Argentum continens, inftar alius plumbi, in Lithargyrium convertitur, ut ab eo Argentum feparetur. In cæteris quoque mineris in cineres mutatis, hoc probè etiam notandum, ut ante reductionem ab omni Sale penitus eluantur, atque leves fordes à corpore Metallico probè removeantur. Hoc fi negligeretur, Sal, forti follium flatu exagitatus, Metallum fecum ablaturus, ac cineres carbonum Metalli ipfius fufionem impedituri, atque idem in fcorias redacturi effent.

Quoad reductionem ipfam probè notandum, ignem in fornace ad minimum duabus horis antè incendendum effe, quàm minerarum cineres reducendi imponantur, ut hac ratione fornax intus ubique candeat. Etenim fi probè non ignitus fuerit, minerae injectæ non liquefcunt, ac non liquatæ in foco refident, ita ut flatui follium impedimento fint, & ipfam operationem corrumpant. Peritum igitur artificem hi labores requirunt, verfatumque in talibus operationibus, non ita facilibus, ut multis apparere folent.

Tandem & hoc notandum, fi mineræ ad operationem hanc fumptæ Sulphuris plenæ fuerint,

 illud

illudque Sulphur torrendo non penitus amotum sit, ipsius feritate, inter liquescendum, boni Metalli corpus in scorias redigi, & Metalli loco scorias se offerre.

Atque hæc est incineratio & reductio illa, quam in Laboratorio meo Amicis & Inimicis monstravi. Ab illo tamen tempore longè faciliorem hujus laboris perficiendi viam inveni, cujus ope unicus aliquis homo unius diei plus, quam aliàs octidui spacio efficiet.

Quia autem hic modus nondum vulgaris est, eum hîc divulgare consultum mihi non videtur, utpote qui in præsenti Appendice statui, ea tantummodo patefacere, quæ in Laboratorio meo aliorum oculis videnda subjeci.

Quo pacto Aurum, Argentum, atque etiam Cuprum, ex pauperibus Venis Metallicis, quæ ignis impensas ferre nequeunt, per humidam viam, insigni emolumento extrahi possint?

TErræ Metallicæ primò candefiunt, & aquâ frigidâ extinguuntur, ut friabiles factæ sub lapidibus molaribus se comminui patiantur. Si ipsis Sulphur admixtum fuerit, eodem, tostione præmissâ, liberandæ sunt, eo quod Sulphur impedit, quominus Aquæ fortes solutione debitâ mineras illas aggrediantur. Hoc modo præparatæ, immittuntur in fortiora vitra, aut cucurbitas terreas, ex optimo luto paratas, ipsisque

que affunditur ſequens aqua, à quâ, trium transverſorum digitorum altitudine, ſuperari debent. Cucurbita his materiis impleta, in arcam reponitur arena impletam, & hunc in uſum paratam, ac diſtillando omnis aqua elicitur, quæ non ſolum tota recuperatur, ſed etiam ex Salepetræ, aut Sale ſibi augmentum adſciſcit, adeò ut plus aquæ, quam affuſum eſt, per diſtillationem aſcendat. Ex cucurbita (vel cucurbitis, ſi plures arcæ fuerint impoſitæ) mineræ eximuntur, exemptiſque affunditur aqua communis, Salem ex ipſis reſiduum extrahendi gratiâ, in quo & Aurum atque Argentum reperitur, quod in mineris fuit.

NB. In hoc labore obſervandum, non omnes Spiritus, uſque ad ſiccum Salem, à mineris abſtrahendos eſſe, idque non modo propter evitationem damni, quod ex ruptione vitrorum exiſtere ſolet, ſed etiam hanc ob cauſam, nimirum, ut parum acrimoniæ apud Salem relinquatur, propter nonnullos Sales, qui facile in Salempetræ abeunt, quando Aqua fortis aliqua ab ipſis abſtrahitur. Ac quamvis Aqua fortis culinarium Salem totum, facili negotio, in Salempetræ commutet, ex omnibus tamen Salibus unus promptius, alter tardius hanc transmutationem admittit, prout naturâ ſuâ Salipetræ magis aut minus affinis eſt. Huic igitur errori ut obviam eatur, aliquid humiditatis apud mineras relinquendum eſt. Nam quando

univerſi

universi Spiritus evocati sunt, atque in Salempetræ Sal conversus est, non satis aeris ipsa aqua foret ad retinendum secum in solutione Aurum extractum, quando quidem unum, & solum Salempetræ solutura, Aurum apud mineras relinqueret. Si hic error committeretur, Salpetræ aquâ ex mineris extrahendus, ac recens Sal cum Aquâ Regis, quæ per distillationem extracta est, affundendus iisdem mineris esset, ut hæc primâ vice abstracta Aqua Regis, non omnem Salem additum posteà in Salempetræ commutare possit. Nam quò sæpius Aqua fortis à Sale abstrahitur, eò minus in Salempetræ Sal mutatur, ac tandem talis manet, qualis antè abstractionem fuit. Nam cum Aquæ fortis natura ita comparatum est, ut dimidiam sui ponderis partem ex Sale ab initio in Salempetræ convertat, ac altera vice à Sale abstracta, quartam solummodò ejus partem transmutet, ac tertiâ iteratione adhuc multò minus, & tandem nihil ex ipso commutet, sed Spiritus Salis naturam induat, qui tamen aptissimus est ad extrahendum Aurum & cuprum, ex mineris in infinitum, si ipsi Sal additus fuerit, ex quo, instar alîus Spiritus Salis, perpetuum sibi augmentum acquirere solet.

Ut igitur incommoditas hæc præveniatur, Aquâ fortis penitus relictâ, solo Spiritu Salis, & Sale ipsi adjuncto, mineræ & terræ illæ

Me-

Metallicæ extrahi poſſunt, unico hoc in diſtillatione obſervato; ut aliquid humiditatis apud mineras relinquatur, quo tantò facilius ex vitris eximi queant.

Porrò & hoc ſciatur oportet, quod Aurum, Argentum, atque cuprum ex Mineris & terris ſuis, etiam ſine Aquâ forti, aut Spiritu Salis elici queant, ſi Sal tantummodo aut Salpetræ adjiciatur. Nam ſi Aquæ Salispetræ, aliquid Olei Vitrioli, aut Sulphuris affundatur, aut Aqua Salis eodem acuatur, ſatis valida evadit ad extrahendum Aurum, atque poſt extractionem, in diſtillatione, phlegmatis aſcenſum ſequitur ſuavis Spiritus Salis, aut ex Salepetræ bona Aqua fortis. Eapropter majoris quæſtus, ac minoris moleſtiæ eſt hic labor, quàm ſi Aqua fortis, aut Spiritus Salis ad eundem adhibeatur. Sunt autem & aliæ faciliores, & compendioſiores viæ, Aurum, Argentum, & Cuprum ex ſuis terris extrahendi, quæ quoniam in meo Laboratorio nondum monſtratæ ſunt, non ſine ratione in præſentiâ ſilentio prætereuntur. Similium tamen frequens fit mentio in mea Centuriâ Primâ, in quâ inquirere poterit, qui ejuſmodi rationes ſciendi cupiditate inflammatus eſt.

Aquarum ad Extractionem Auri, Argenti, & Cupri ex pauperibus mineris idonearum Apparatus.

℞. Salispetræ 1. & Aquæ fortis vulgaris 4. partes, quæ conjunctæ Argentum eliciunt, ut & cuprum. Ad Aurum ex suis mineris evocandum sumitur Salis vulgaris 1. pars, & Aquæ fortis 4. partes. Una Salis, ac 4. Aquæ fortis libræ, reddunt Aquæ Regis libras quatuor & dimidiam, reliqua dimidia libra Salis apud venas Metallicas, in fundo cucurbitæ manens, Aurum, quod in illis fuit, continet, & aquâ vulgari extrahitur.

Modus Aurum & Argentum ex elotis Salibus, per præcipitationem eruendi, & sine detrimento ad corpora sua reducendi.

Si aqua Salispetræ Argentum contineat, aqua Salis infusa Argentum ad fundum præceps dabit. Aqua autem Salis Aurum complectens, per lixivii, paucum liquorem silicum continentis, affusionem Aurum dimittere cogitur. Aqua autem hæc ipsa, affusionis ope jam mixta, per decoctionem optimum Salempetræ exhibet. Aqua autem fortis, & Aqua Regis, quæ per distillationem ascenderunt, idoneæ sunt ad novas extractiones Auri, Argenti, ac cupri ex suis

suis terris, atque per iteratas extractiones, ex additis Salibus & aquis, incrementa perpetua sumunt, adeò ut in his Auri, Argenti & Cupri extractionibus, præter paucas illas, quas ignis postulat, nullæ omninò impensæ aliæ requirantur. In hujus Operis igitur exordio nihil aliud postulatur, quam unica libra Aquæ fortis, eo quod in progressu laboris infinito augmento procedit, licet multa millia librarum extrahenda essent. Hinc opus est inauditum, & omnem ferè fidem superans, à quo necesse est profectò, ut immensum lucrum proficiscatur, quoniam Aurum, Argentum & Cuprum sine sumptibus ex suis pauperibus terris Metallicis hac ratione extrahi possunt.

Unum adhuc restat, cujus in Auri & Argenti præcipitatione accurata ratio habenda erit. Commune lixivium omne Aurum ex Aquâ Regis præcipitare nequit: eâ de causâ aliquid liquoris silicum lixivio addendum jussi, id quod ex Primâ Centuriâ quoque liquebit. Ad unumquemque igitur pertinet, omninò videre, an vero & genuino liquore silicum in operando utatur, ut ita, ejus loco, simplex lixivium duntaxat non adhibeat, atque ita grandem errorem committat, sicut nonnullis jam usu venit, prout mihi indicium est factum.

Si quis autem verum, & bonum liquorem silicum parare nesciret, aut etiam in promptu non haberet, in ejus locum substituere poterit

val-

vulgarem Spiritum urinæ, per cupream veſicam paratum, qui juxta cum dicto liquore Aurum ex Aquâ Regis omne præcipitat.

NB. Sed Aurum hoc per Spiritum urinæ præcipitatum, inſtar pulveris pyrii fulminat, niſi ante Reductionem ſulphure communi aduratur; atque ipſi facultas hæc fulminandi adimatur, quod incommodum liquor ſilicum afferre non ſolet.

NB. Si Auri, aut Argenti venis, zinki, ferri; aut lapidis Calaminaris plurimum adeſſet, affuſa Aqua fortis, aut Aqua Regis; non univerſa per diſtillationem aſcenderet, nec incrementa ſumeret, ſed ejuſdem pars aliqua, apud terras iſtas Metallicas manſura, & lapidi Calaminari, &c. adhærendo ſe concentratura eſſet, cujus tamen jactura nulla eſſet futura, cum affuſione lixivii, ex lignorum cineribus, in bonum Salempetræ converti queat, tanti quidem precii, ut facilè Aquæ fortis, aut Aquæ Regis impenſas compenſare poſſit.

Prætereà & hoc obſervetur oportet, ſi Auri, aut Argenti mineris etiam cuprum admixtum eſſet, Aquam fortem cuprum juxta cum Argento extracturam eſſe. Hæc autem duo Metalla, à ſe invicem ſeparandi proxima via eſt, ut Aquæ forti Spiritus Salis affundatur, qui omne Argentum ex Aquâ forti ad fundum præceps deturbat, relicto in ipsâ aquâ cupro, quod impoſito ferro adhærens, aquæ hac ratione ſubtrahi-

tur.

Hæc autem, post Metalla sibi subtracta, idonea est, ex quâ novus Salpetræ conficiatur, additione Vitrioli per distillationem novam Aquam fortem exhibiturus. Præcipitato Argento Sales Alcali, in fusione, corpus pristinum reddunt, aliàs admodum fugaci. Cuprum in æ viride optimum convertitur. Atque ita cupri mineræ, quantumvis pauperes haud absque exiguo emolumento extrahi possunt, quia ex solo cupro æs viride confectum duplo precio ipsum cuprum liquatum superat.

Boni Salispetræ ex Sale culinario, & calcê vivâ copiosè parandi modus.

EX lapidibus paratæ calcis vivæ, quæ per aërem in farinam est penitus mutata, quatuor partibus admisceteur una pars culinarii, sive communis Salis, sive puri, sive impuri, atque ex hac mixtione, per humectationem urinæ, aut in hujus defectu, aquæ, crassior pastæ, conficitur in struem ita cum lignis componenda, ut stratum super stratum complectens eam magnitudinem acquirat, quæ struentis voluntati respondeat, idque vel in fornace eum in finem structâ, vel sub dio in aperto campo. Cavendum autem in hujus acervi constructione, ne massa illa Salis & calcis vivæ nimis crassa & continua, sed potius in

pilas & globos efformata ſit, ut ita probè igniri poſſint à flammâ ubique pervium acervum tranſeunte, quòd fieri non poſſet, ſi maſſa nimis lata meatus ubique obſtrueret.

Acervo, eâ quâ quis vult magnitudine, conſtructo ignis ſubjicitur, tamdiu fovendus, donec cuncta ligna combuſta fuerint, & ipſi globi ad minimum horam unam & totam canduerint, ut Salis acrimonia in tanto candore à calce vivâ mutetur, leniorem ſibi naturam adſciſcat, ac eò facilius ſe in Salempetræ tranſmutari patiatur.

NB. Sal hoc modo tranſmutatus, loco fimeti animalium, ſtercorationi agrorum eſt aptiſſimus, ut pluribus meorum Scriptorum locis jam pridem fusè docui.

Hæc eſt præparatio Salis in Salempetræ tranſmutandi, cui artificio ſi quis operam dare voluerit, ſequenti ratione operationem ſuam inſtituat, neceſſe eſt.

Ex præparato hoc Sale Salempetræ conficiendi modus.

PRimò hic Sal inverſus alicubi exponendus erit libero aëri, radiiſque Solaribus, ita tamen, ut à pluviâ non humectetur acervus, in trium aut quatuor pedum altitudinem conſtructione ſuâ exurgens, qui vel urinâ humanâ, vel animalium, aut ſi harum inopia eſſet, ſolâ aquâ made-

madefaciendus est, ut per aliquot dies quietè jacentes globi, aut pilæ solvantur, & reliquæ materiæ misceantur. Postquam verò calidus aër omnem humiditatem consumendo acervum exsiccavit, humectatio prædicta est iteranda, eaque iterum consumptà, & acervo exsiccato, humectationibus, & exsiccationibus repetitis labor tamdiu continuandus est, quamdiu necessitas postulaverit. Temporis enim longioris progressu Salpetræ nascitur, aquâ eluendus, & decoctione in stirias redigendus.

Hæc Salispetræ generatio tardè quidem procedit, sed magnum emolumentum adfert. Si enim semel tantum Salpetræ in tali Salis acervo natus, ac post elotionem reliquiæ eidem cumulo redditæ fuerint, progressu temporis, denuò novus Salpetræ enascitur, adeò ut singulis annis novus Salpetræ ex acervo se eluendum exhibeat, & opus hoc sine fine continuari possit.

Qui verò ex inverso hoc Sale, brevioris temporis intercapedine, Salempetræ optaverit, acervo dicto Salispetræ semen, aut fermentum addendum esse sciat, ut hoc idem ex sale incrementa sua sumat, crescat & augeatur, sicut herba aliqua ex salsâ & pingui terrâ crescere solet. Cuncta enim sua habent semina, & ex aliis Salibus sua sibi augmenta depromunt. Salispetræ semen est volatile, & acidus ejus Spiritus, cujus radix existit Nitrum fixum, quod omnibus salibus acribus insertum, copiosissimo pro-

ventu, Salempetræ gignit, & quidem bonum, aut etiam meliorem illo, qui ex acidis illis Salibus Alcalium emergit.

Propagationem hanc Salispetræ fixi per Sales acidos hic non indicamus, utpotè in sequenti labore, & operatione descriptam.

Sicut igitur quodvis Vegetabile non solum seminis, sed etiam radicis suæ adjumento propagari, & multiplicari potest; Ita etiam contingit idem Salipetræ, instar aliarum herbarum, & seminis, & radicis suæ adminiculo suam propagationem, & multiplicationem promoventi.

Quod ad Salispetræ semen attinet, paratu illud est admodum facile illis, qui per humidam viam, Metallicas separationes & extractiones tractant. Nam si Aurum ab Argento, per Aquam fortem separatur, aut ejusdem ope Aurum aut Argentum, ex suis mineris extrahitur, hæc ipsa jam impensas in se factas abundè compensavit, atque ita sine omni sumptu, & quasi gratis se obtulit. Si autem ipsam loco vulgaris aquæ, inverso illi Sali, affundo, non modò bonus Salpetræ evadit, sed etiam, ut veri Salispetræ semen, centuplæ multiplicationis fructus & incrementa, ex inverso Sale, sibi assumit, more seminis omnium Vegetabilium, quod idem facit. Quò plus autem hujus seminis Nitrosi terræ mandatur, tantò plus Salispetræ, & tantò citius enascitur. Nam quando hor-

hortulanus, rarâ dispersione, suum semen seminat, necessario etiam raram messem habebit, id quod è contrario quoque de copiosa messe intelligendum. Ac si quis hortulano exprobrare vellet tarditatem seminis, paucorum dierum spacio, nec germina, nec caules, nec flores, nec fructus protrudentis, nonne dicturus esset, quod naturam non possit cogere, quippe sibi debitum tempus, & naturalem cursum reservantem.

Idem hîc de Salepetræ intelligatúr velim, si forsan hostes mei, verveces ignorantissimi, mihi objicere vellent, Salepetræ, ex seminato suo semine, mox paucis diebus non enascente, semen illud verum, & bonum non fuisse, aut fieri omninò non posse, ut tali augmento, ex communi Sale, ipse Salpetræ enascatur. Cum hortulano ipsis respondeo: Naturæ tempus suum requisitum ut concedatur, necesse esse.

Ut verò cuivis evidenter pateat, quod hæc mea Salispetræ satio, atque hoc augmentum longè evidentius demonstrari queat, quàm ullius seminis vegetabilis, periculi faciendi gratiâ res parvo experimento tentari poterit, antequam ejus exercitium operosiùs, & prolixius instituatur, atque verendum sit, ne labor frustra suscipiatur.

℞. Salis cum calce viva parati libras tres, ac singulas separatim singulis vasis ter-

reis impone: Cape item de aquâ Salispetræ jam usurpatæ, tanquam de semine Salispetræ, unciam unam, uncias duas, & uncias quatuor. Uni autem unciæ istius Aquæ fortis admisce tantum aquæ communis, ut una libra prædicti Salis inversi eadem mixtione imbui queat. Duabus unciis ejusdem Aquæ fortis adjunge itidem tantum aquæ, ut altera libra Salis ejusdem humectari possit. Sic quatuor reliquas uncias tracta, & iisdem tertiam libram madefac. Tres autem illas ollas, Salis dicto modo parati singulas libras continentes, calori Solari expone, ita tamen, ut pluvia accedere, & omnem Salem eluere nequeat. Omni verò humore per calorem Solarem consumpto, materias tuas in ollis aqua duntaxat pluviâ rigabis toties, quoties exsiccatio rigationem postulaverit. Duobus aut tribus mensibus finitis, unamquamque libram, ex quavis ollâ separatim eluendo, maximam deprehendes differentiam, & animadvertes, libram illam Salis, cui 4 unciæ illæ seminis Nitrosi accesserunt, totam, paucis fecibus exceptis in Salempetræ transmutatam esse. Illa verò libra, cui duæ unciæ dicti seminis affusæ sunt, Salispetræ minorem portionem continebit, sicut & illa minimam, quæ unius tantum unciæ adjumentum nacta est. Porrò elotas illas, & nondum in Salempetræ conversas aquas salsas, fecibus denuò affunde, præmonstrata ratione exsicca, atque his exsiccationibus & humectationibus alios 3. menses

menses impende, atque rursus ex Sale Salempetræ excoque, qui se magno augmento, & insigni emendatione exhibebit; adeò ut tanto majore incremento Salempetræ consequuturus sis, quanto diutius laborem hunc persequuturus fueris. Talia experimenta demonstrant, quò plus seminis in pinguefactâ & salsâ terrâ seminatur, eò copiosius ejusdem seminis augmentum expectandum esse.

Objicere hîc possent nasuti illi sanniones, & artis ac veritatis persequutores, quod Salpetræ ex solâ Salispetræ aquâ additâ, & non ex ipso Sale emergat. Sed respondeo; quod usurpata illa Aqua fortis, semen quidem sit Salispetræ, sed sine alicujus corporis fixi adjumento nunquam Salispetræ naturam recuperare queat, æquè ac herbæ alicujus semen, herba evadere neutiquam potest, nisi in humidam & salsam terram projectum, ex eadem sibi corpus adsciscat, atque ita augeatur.

Equidem lubens fateor, quod Spiritus Nitri, ex omnibus fixis Salibus sibi corpus assumendo, ad pristinam Salispetræ naturam reverti possit: Sed quantum mihi quidem, ex longi temporis investigationibus multiplicibus, hactenus innotuit, excepto sequente, nullum alium Salem invenire potui, cujus ope aquæ illæ elotionibus metallicis adhibitæ, citius & ocyus in verum Salempetræ transmutentur, sicut hic & sequens Sal faciunt, quos ad Salempetræ faciendum id-

propter de meliore notâ commendo. Quomodo aliàs bonus Sal Nitrosus ex Mineris extractis parari queat, in Primâ Centuriâ revelatum est, ideoque hic superfluâ repetitione non repetendum.

Alia Salis ad confectionem Salispetræ præparatio.

℞. Salis Communis 1. & mineræ Sulphureæ, Germanis Schewelkies, 2. aut. 3. partes, si minus Sulphuris continuerint: Sin autem & Vitriolum penes se habuerint, æquales utriusque partes sumendæ sunt. Mineram Sulphuream in mola comminutam, & Sali mixtam, in fornacibus tostioni inservientibus, supra craticulam, aut sine craticulâ supra focos, per duas horas torrendo probè candefac, ut durante hac candefactione Sulphur in Salem ingrediatur, & ipsum alteret. Hic Sal ex minerâ sulphureâ per aquam elotus, atque ad cuticulam decoctione deductus in oblongas stirias, Salipetræ consimiles, excrescit, eique suo sapore respondet, sed in calido aëre in pulverem abit. Adjectione calcis vivæ, eodem modo, quo præcedens, exustus & paratus in bonum Salempetræ, sed citius ac breviori tempore convertitur. Mineræ usurpatæ, si cuprum complexæ fuerint, aut aliud aliquod Metallum, nihilominus per fusionem excoqui possunt, cum hac operatione nul-

nullius alius rei jacturam fecerint, nisi Sulphuris, quod tamen per ustionem abigendum fuisset illi, qui per excoctionem Metalli quid eruere voluisset.

NB. Caput mortuum, ex quo Spiritus Salis addito Vitriolo elicitur, consimilem exhibet Salem, Salipetræ faciendi admodum utilem. Sunt etiam alii modi plures, sine sumptibus ferè talium Salium copiam haud exiguam exhibentes, præcipuè si lapidum carbonariorum adjumentum accesserit.

Præterea hîc monendum video, quia Sal cum calce vivâ comburendus est, unam calcem alterâ meliorem esse, eo quod nonnulli lapides calcarii ad Salispetræ confectionem aptiores sunt, præcipuè autem ii, qui linguæ admoti igneum calorem exhibent, quibus calx ex conchis marinis parata bonitate non respondet.

Quo pacto Salispetræ radix, Salibus acidis inferenda sit, ut ex eâ augmentum capiant, quemadmodum alicujus Vegetabilis radix transplantata, ex salsedine terræ incrementa sumit.

SIcuti in præcedentibus demonstratum est, Spiritum Nitri acidum Salispetræ semen esse, & ex Salibus Alcali, sicut herba ex terrâ, augmentum sibi adsumere. Eadem ratione Salpetræ fixus, qui Salispetræ radix

dix eſt, transplantationem admittit, non tamen per fixos Sales, ſicut ejuſdem Spiritus acris, ſed per acres Sales, quibus per inſitionem uniendus eſt. Duo enim acida, & duo Alcalia novam eſſentiam producere nequeunt; ſed duo contraria ſemper tertium producunt. Minimus Sal acidus, qui omnium facillimè tranſmutationem in Salempetræ admittit, eſt vulgaris ille Sal culinarius, quem modò per Sulphuris Mineras invertere docuimus. Ac ſi talis apparatus ad hanc rem haberi non poſſet, ille ipſe Sal culinarius, tam in ſiccâ, quàm in humidâ viâ aſſumptus, idem præſtaret, ſicut in aliis meorum Scriptorum locis jam indicavi. Nitri fixi autem confectio paſſim in meis Scriptis tradita occurrit, & quidem præcipuè eo in loco, ubi de ſiccâ ſeparatione, ſive lotione Metallorum agitur, quando nimirum Sulphurea, & Antimonialia Metalla per Nitrum eluuntur.

Modus copiosè parandi Spiritum Salis, ad Auri, & Cupri ex Mineris ſuis extractionem neceſſarium, ut & poſt diſtillationem abſolutam, ex reſiduâ materiâ bonum Salempetræ conficiendi.

DUabus Vitrioli aut Aluminis partibus miſce unam Salis culinarii partem, atque candentibus prunis injice mixtionem, cujus Spiritus magnis arcis plumbeis, vice vaſorum recipien-

pientium fungentibus, excipiendi ſunt. Hæc operatio, præter ipſum Salis Spiritum, acres quoque flores exhibet. Si quis ad hanc diſtillationem duplices arcas plumbeas conficiendas curaverit, atque exteriorem, adhuc minorem arcam, recipientis loco continentem, aquâ frigidâ repleverit, propter meliorem refrigerationem plures, & copioſiores Spiritus conſequetur. Arcæ tamen tales multum plumbi requirunt, quando quidem tres illæ ſolæ, quas in Laboratorio meo habui, mille & quadringentas libras plumbi, in laminas reducti, continuerunt.

Ad hunc uſum etiam alia Receptaculorum genera adhiberi poſſunt, quorum enumerationem nimia prolixitas ab hoc Opuſculo removet.

Materiæ poſt diſtillationem reſiduæ, & in molâ comminutæ, una pars, cum duabus calcis vivæ commiſcetur, ut ex ipſis pilæ aut globi fiant, lignis imponendi & adurendi, ſicut anteà monſtravimus, ut ita in Salempetræ commutentur.

Præter hæc omnia longè melior & compendioſior incineratio, & emendatio minorum, & imperfectiorum Metallorum, amicis in meo Laboratorio in conſpectu poſita & demonſtrata eſt, quæ tot circumſtantias & labores non poſtulat, quàm præcedens prolixior, quæ per Salem vulgarem prunis injectum expeditur. Fit

enim

enim in peculiari furno, adhibitis purioribus Salibus, ac majori opere elaborata magni momenti commodum elargitur, adeò ut 24. horarum labore quovis, Argentum & plumbum Auro prægnantia, atque separationis operationibus digna reddat.

Pari ratione cuprum, ejusmodi laborum adminiculo, valdè emendatur, & haud parum Argenti nanciscitur, si addatur; adeò ut exiguo igne, atque paucis admodum sumptibus, unumquodque cuprum, quod vix per 24. horas ignem passum est, tantâ emendatione exire soleat, ut in lapide Lydio, 2. 3. & quandoque 6. lotonum stricturam ostendat, prout diligenter & circumspectè tractatum fuerit. Hinc ex vilibus, & ubique obviis subjectis, quodvis Argentum & plumbum sensim in Aurum, atque ipsum cuprum sine detrimento, per aliquot laborum iterationes, in bonum Argentum maturari possunt. Hæ autem operationes exiguos sumptus desiderantes, ac laboribus paucis se expediri patientes, sine intermissione exerceri, & ingens emolumentum afferre possunt. Sunt autem inventa talia, qualia hactenus à nullo alio excogitata, nullo unquam tempore lucem aspexerunt. Non autem omnes ii, qui magnam Incinerationem in Laboratorio meo viderunt, & didicerunt, hujus laboris, & artificii conspectum habuerunt, & usum apprehenderunt, sed ii tantum, qui constantes usque ad finem totius de-

demonftrationis in Laboratorio meo perfeverarunt. Qui verò nimis maturè magiftrum & fcholam deferuerunt, hujus Operationis penitus ignari & rudes funt, & quidem optimo jure. Si enim & hujus Arcani fuiffent potiti, detrimento majore me profecto affeciffent, quod tamen Deus clementer prohibuit, hac ratione cavens, ne omnia fimul in meorum inimicorum manus inciderent. Furnus, quo ad dictam Incinerationem & Metallorum emendationem ufus fum, adhuc in meo Laboratorio manet, & forfan adhuc per totam hanc hyemem in eo permanebit. Quantum verò ad me attinet, laboribus Chymicis fuperfedere conftitui, eos aliis tradens, apud quos compendiofior hæc Metallorum emendatio adhuc diutius vifenda erit. Omnium itaque meorum inimicorum numerus, quantumvis prolixior, opprimendæ veritati nequaquam par erit, quofcunque etiam impetus infanos in eam fecerint. Nam quanquam unus aut alter furtim mihi mea Secreta abftulit, mox tamen mihi divina benignitas, largâ manu, alia fubminiftrat. In Alchymiâ firmum jam fundamentum locavi, atque amicis & inimicis lumen accendi, quod difficulter admodum extinguetur, quamdiu mundus ftabit. Rumpantur ilia omnibus perverfis hominibus, qui tantum lumen fruftra extinguere moliuntur.

Ut autem hujus compendiofioris Incinerationis & emendationis Metallorum, videlicet plumbi, ftanni, ferri & cupri in Argentum, & Lunæ in Aurum, aliqua duntaxat cognitio habeatur, eam duplici ratione expediri poffe dico. Prior eft, quando Metalla communibus, vel etiam paratis & humidis ignibus Chymicis deftruuntur, ex fuo effe Metallico in terrenam naturam & effentiam convertuntur, fpiritualibus Salibus imbibuntur, & cementatione claufa uruntur, ita ut mutuâ efficaciâ & actione fe invicem emendent, ac posteà per reductionem ac feparationem, cum emolumento Argentum, & Aurum expromant. Atque labor hic ea quantitate & copiâ, quâ quis vult, fe exerceri patiens, grandes impenfas, atque prolixas moleftias penitus ignorat, cum unica perfona fub unico camino, & quidem haud exiguâ quantitate materiæ, hac operatione defungi queat. Imò quod adhuc majoris eft momenti, fi quis adhuc Sales graduantes, ut vocant, acquifitu faciles, ac ferè nullis impenfis conftantes, in hac operatione adhibuerit, longè majoris utilitatis potietur, præcipuè fi etiam cupreas laminas adjunxerit, cum Metallis in cinerem redactis per cementationem dictam urendas, quas graduantes illi Spiritus, fine formæ deftructione, totas & univerfas penetrabunt, atque penetrando emendantes, ad nobiliorem gradum deducent, ut in cupellâ Argentum Auro prægnans redditurae fint.

Non

Non autem neceffarium eft, ut ejufmodi laminæ cupreæ in catino fecretorio per plumbum difcernantur, Aurum & Argentum per dictam operationem in ipfis factum confequendi causâ, licet jam colorem mediocriter album nactæ fuerint: Satius enim & utilius eft, ut adhuc aliquot cementationibus novis impofitæ, ignis violentiâ magis urgeantur, & Auri atque Argenti acceffu majore ditentur, poftea debiti plumbi additione fub fecretionis examen revocandæ, quod fit, quando Aurum & Argentum continens plumbum, cum Cupro in magnas placentas colliquantur, furno, quem Seigerofen Germani vocant, imponendas, ut plumbum liquefcens defluat, & defluendo omne Argentum & Aurum, quod in Cupro fuit, fecum abripiat. Hoc artificio cuprum confervatur, de novo laminandum, & ad novos labores adhibendum, ac per cementationem rurfus Auro & Argento novo ditandum.

NB. Ad hanc Cupri fecretionem peculiari plumbo neutiquam opus eft, cum illud adhiberi poffit, quod ex pulveribus cementi eliquatum, jam Aurum & Argentum continet, quæ Metalla unâ & eadem operâ in fegregationis labore confervantur, per gradatoria cementa ex mineribus & imperfectioribus Metallis jam acquifita.

Atque hæc eft mea compendiofior Incineratio, & Cementatio imperfectiorum Metallorum,

rum, ut meliora & perfectiora evadant. Eam in Laboratorio meo, nonnullis Amicis ostendi, quæ porrò in pluribus locis cum fructu exercebitur. Quanto pudore mei inimici; qui Diabolicis suis clamoribus & calumniis scripta mea inutilia, & mendaciorum plena ubique pronunciarunt, suffundi tandem debeant, & quàm turpiter se daturi sint, facili conjecturâ unusquisque providere poterit. Nullum planè dubium est, quin Alchymiæ, artis profectò infinita emolumenta procreantis, crebritas per universam Europam tanta, & exercitatio tam frequens futura sit, ut etiam plurimi opifices suis opificiis, & plures rustici, omissis suis aratris, Alchymiæ operam daturi, meorum Scriptorum adjumento, ex contemptâ arenâ, & abjectis lapidibus, feliciori & faciliori ratione, sibi victum, & amictum quæsituri sint. Unde necessario sequetur, in omnibus locis, ubi nunc paupertas viget, Aurum & Argentum copiosum rursus in conspectum proditura esse. Hi sunt novi fructus, quos nobis Deus in hoc sæculo largitur. Unusquisque, qui id consequutus est, ut hisce fructibus fruatur, egenos & pauperes sibi commendatos habeat, ac benefactoris sui, à quo talia profecta sunt, non obliviscatur, ne pœnam & iram divinam sibi accersat.

Porrò alia nonnulla secreta, in Laboratorio meo, durante prolixorum illorum secretorum demonstratione, etiam in conspectum producta sunt,

sunt, quorum Catalogum hic contexere non necessarium duco. Eorum quædam haud parvi sunt momenti, quæ eodem casu sinistro in inimicorum meorum manus inciderunt, & ab iis procul dubio manifestabuntur. Eâ de causâ ipse quædam in Secundâ meâ Centuriâ, Deo dante, revelabo, ut neminem lateat, quam excellentia Secreta, in humani generis usum, à me patefacta sint.

Inter alia postremum locum non obtinet hoc; quod docet, ex pauperibus cupri mineris, quæ ubique locorum obviæ, sumptus ad Ignem fusionis necessarios, compensare nequeunt, cuprum aquis, nullarum ferè impensarum, elicere, & ad usum traducere, ac quidem ingenti copiâ, & tam facilè, ut procul dubio imposterum pauperes rustici, qui se cum uxoribus & liberis ægrè admodum sustentare possunt, tali artificio operam sint daturi, ac mineras tales conquisituri, aut etiam scorias ipsarum, ut cuprum ex ipsis extractum vendant, ac per acrem hyemem sibi victum & amictum comparent, aliàs in paupertate & egestate miserabiliter victuris. Operatio ipsa sic se habet.

Quanto emolumento, sine ullâ liquatione aut fusione Cuprum facilè, per quandam paucissimarum impensarum aquam, extrahi & corporale reddi queat.

DUplices cupri mineræ, aut venæ offenduntur: quædam Sulphuri mixtæ Aquarum fortium extractionem respuunt, adeò ut Sulphur tostione & adustione prius ab ipsis removendum sit, quàm Sales, aut Aquæ acres in eas vires suas exercere possint. Tostio autem illa per lignorum flammam fit in focis, in quibus in pulverem comminuta illa materia metallica, indesinenter ferreis instrumentis est movenda, donec nullum amplius fœtorem sulphureum emittat. Hoc facto Aquarum fortium extractionem admittunt.

Aliæ mineræ, quæ Sulphur admixtum non habent, tostione etiam non egent; quippe quæ tantum igne candefiunt, aquâ extinguuntur & comminuuntur, atque ita ad extractionem idoneæ redduntur.

Omnes autem Aquæ acres, quæ cuprum solvunt, ad cuprum ex pauperibus mineris cupreis extrahendum usurpari possunt, & quidem cum utilitate, quando aquæ magni non constant, sed exiguis tantum sumptibus comparantur. Tales sunt Acetum ex frumento, Acetum ex lignis, quod facilius paratu quivis rusticus insigni copiâ acquirere potest, Aqua Salis vulgaris,

garis, Aqua fecum vini, ex quibus vinum adustum, ſeu Spiritus vini paratur, & quæ aliàs abjiciuntur. Hæ duæ poſteriores minimi ſunt precii, ac proinde omnium facillimè conquiri poſſunt. Operatio autem talis eſt.

Mineræ in pulverem redactæ, in parva & humilia ahena injiciuntur, ad ſpithamæ circiter altitudinem, ne nimis denſæ & compactæ jacentes difficilius ligno aliquo moveantur. Sic in ahenis jacentibus affunditur acida illa aqua, ad ſpithamæ, aut ad minimum, tranſverſæ manus altitudinem ipſas ſuperans, aheniſque igne ſubjecto, fortiter coquitur, & materia ipſa indeſinenter movetur, ut ubique eam aqua permeans eò facilius cuprum omne extrahat. Hæc poſt unius, aut duarum horarum coctionem ubi viridiſſimum colorem induerit, & nullum amplius cuprum ſolvere potuerit, effunditur, ac altera affuſa pari modo tamdiu coquitur, donec eundem colorem acquiſiverit. Affuſio autem hæc aquæ novæ toties ac tamdiu iteranda eſt, uſque dum nullam amplius viriditatem imbibit, quod ſignum eſt, omne cuprum ex mineris extractum eſſe.

NB. Si parum cupri Mineris adfuerit, prima Aqua omne cuprum eliciet, ut alîus aquæ affuſione non amplius opus ſit. Imò contingit quandoque etiam, ut prima Aqua plus cupri attraheret, ſi mineræ plus ejuſdem haberent. Idpropter ex Aquâ illâ, quæ non ſatis cupri extra-

xit, cuprum non eſt præcipitandum, quippe reſervanda, & novis mineris affundenda; ut penitus cupro ſaturetur, ac præcipitatio per ferrum non fruſtrà uſurpetur. Nam quantò plus cupri Aquæ exhauſerint, tantò plus lucri acquiritur, & tantò minus aquæ ad laborem hunc requiritur. Res eſt intellectu facilis illi, qui probè hanc operationem perſcrutatus fuerit, & debitâ diligentiâ tractaverit, adeò ut nullum errorem committere queat.

NB. Si harum aquarum viridium copiam habueris, ferro veteri, per unam aut duas noctes ipſis impoſito, elicies cuprum ipſi adhæſurum, inſtar cupri limati, & relicturum ipſam aquam albam, ac claram, quæ ad hanc extractionem amplius adhiberi nequit, ſed affundi poteſt calci vivæ cineribus lignorum mixtæ, ut ab aëre, & Sole, ſub aliquo tecto pluviam non admittente, exſiccetur, atq; ita ex uſurpatâ hac aquâ, & calce, Salpetræ enaſcatur, eo modo, quem antea docui.

NB. Cuprum hoc, quod ferro adhæret, aquâ communi à ſuâ ſalſedine eluendo liberatum, & poſteà exſiccatum, puri cupri loco uſurpari poteſt, utpote cui liquato nihil planè decedit, ſi operatio probè peracta fuerit. Imò maximum penes ſe commodum habet, cum tenerius & purius ſit, ac ad multas operationes commodius, illo craſſo cupro communi, adhiberi queat. Idoneum enim eſt, ut acri aceto humectatum, in optimum æs viride per calorem convertatur.

Porrò monſtravi in Laboratorio meo publico, quâ ratione Spiritus Salis, Aqua fortis, Aqua Regis & Sal meum Mirabile facili negotio, & quidem magnâ copiâ, acquiri poſſint per Sulphur ſeparatorium, quod nihil aliud eſt, quàm Oleum Sulphuris, aut Vitrioli, de quo in Secundâ Parte Miraculi Mundi perſpicuè actum eſt. Item quomodo Aurum, ſpacio quadrantis unius horæ, per Salem Mirabilem, in catino aliquo, ad primam ſuam materiam, ſive rubrum, pellucidum, ſulphureum, & ſolubilem lapidem, qui ſe per aquam communem in optimam medicinam ſolvi patitur, converti queat. Hæc Aqua Aurea, herbarum radicibus affuſa herbas efficit auri proprietatem habentes, quâ de re Opuſculum meum de Natura Salium, & Secundam Miraculi Mundi Partem conſules.

Præterea nonnullis Amicis oſtendi, quomodo in extractione Auri & Argenti, ex pauperioribus mineris, ſimul etiam Spiritus gradatorius & figens poſſit recipi, qui quodlibet Argentum vivum in Aurum & Argentum poteſt per gradationem perficere, prout vel ex Auri, aut Argenti Mineris extractus fuerit.

Secretum tantum in meorum inimicorum manus nondum incidit, ſicut & arcana illa mea Metallorum incineratio, ac cementatio, quarum pariter compotes facti fuiſſent, ſi adhuc duos ſaltem aut tres dies expectaſſent, quandoquidem tantas operationes illis, qui manſerunt, atq; aliis honeſtis ſpectatoribus mox monſtravi. Ac-

Acceſſit his etiam inſigne illud Arcanum, per gradatorium fulmen ſpacio quadrantis unius horæ, ferè ſine ullis ſumptibus, quodvis plumbum eò deducendi, ut Auro prægnans laborem ſecretorium mereatur.

Hæc & ſimilia Arcana, cum pluribus diſſertationibus utiliſſimis in meo Laboratorio viſa & audita ſunt, quorum ſupervacuâ enarratione lubens jam ſuperſedeo.

Tandem pro additamento neceſſe eſt, ut hoc ſolum indicem, eò brevi tempore rem forſan de-venturam eſſe, ut plurimi impoſterum tantam de laborioſis, ſumptuoſis & incertis minerarum, & fodinarum culturis ſolicitudinem non ſint ſuſcepturi, ſed potius arrepturi & majore emolumento tractaturi ea, quæ meliora extra terram haberi & acquiri poſſunt. Præcipuè verò haud pauci cementationes meas aggredientur emolumenti quærendi cauſâ, utpote qui ſæpius pecuniam otioſam, & nullum lucrum præbentem habent, quam hoc adjumento augebunt, quod etiam facili negotio fieri poterit, ac etiam in pluribus procul dubio effectui dabitur.

Equidem videre neutiquam poſſum, quantum quidem mihi notum eſt, an honeſtior & certior vitam ſuſtentandi ratio ulla, in toto mundo reperiatur, quàm hæc vera, & emolumentum tantum procreans Metallorum emendatio. Nam mercatura ipſa licet ingentis lucri ſit procreatrix, tam firmiter tamen inter peccata, quàm cla-

clavus in pariete, hæret, sicut Christus ipse dicit.

Ministeria, quibus Dominis & Magnatibus inservitur, laboriosa sunt, & servitutis plena, quod plurimi sunt experti. Bellum verò infinitos homines immaturâ morte abripit.

Longè igitur satius est, in casulâ aliquâ cum suis tranquillè vivere, & frusto panis frui, quàm incertas divitias summis periculis aucupari. Ideò mihi nullum dubium est, plures repertum iri imposterum, qui meis Scriptis adjuti, cum uxoribus & liberis, se commodius sint sustentaturi, quàm hactenus factum est. De eo etiam nullus dubito, quin plures ægrè sint laturi, quod adeo manifestè & perspicuè cuncta revelaverim. Sæpius enim hoc factum est, & quotidie adhuc fit, ut eo nomine ab aliis reprehendar, sicut proximè sequens epistola testatur, cui similes plures, si mihi liberet, adjungere possem.

Nemo est, qui omnibus satisfaciat: Non Jupiter omnibus idem. Huic calor molestiam creat; illi frigus est oneri. Quæcunque scripsi, iis clara & perspicua erunt, qui Artis periti rem intelligunt, ideo malentes, ut obscurius scripsissem. Imperiti & ignorantes verveces judicant, me in scribendo Sophistam egisse, quia rem non assequuntur. Cuncta tolerari possent ipsorum judicia, quibuscunque Scripta mea sub censuram vocant, si bona ipsa, ob ignorantiam

 suam,

ſuam, contemptui non haberent, ac quæ veriſſima ſunt, fallaciarum & mendaciorum non arguerent, id quod tamen nemini mirum videri debet, cum ejuſmodi contemptus iniqui ab iis proficiſcantur, qui rudes & ignari rem non melius intelligunt. Sed hoc planè Diabolicum eſt, ab aliquo beneficiis ſummis affici, & tantorum ſecretorum compotem fieri, ac poſtea ore impudico negare, & dicere, nihil boni unquam in ſe collatum eſſe. Horum hominum deteſtanda malitia & impietas me impulit, ut in hac Appendice tot excellentia ſecreta manifeſtaverim, quæ nullo unquam tempore pateſeciſſem, ſi à perfidis iſtis hominibus tam veteratoriè deceptus non fuiſſem.

Epiſtola ad me ſcripta, cujus mentionem modò feci, hæc eſt.

Nimis clare; iterumque nimis clarè ſcripſiſti. Cave ne novum alium dæmonem Farnerianum tibi ſuſcitet Deus in pœnam facilitatis tuæ in publicandis ejuſmodi myſteriis. Non ſunt enim impiis illa profananda, ne te decipiat hominum hodierna corruptio, & quod ut plurimum ab illa cæcitas oriatur. Non ſunt enim cæci omnes improbi. Plures novi Farneros omni malitiæ genere coïnquinatos, qui tamen non ſunt omnes ut ille tuus occæcati. Quin imo tam penetrans & tam perſpicax eſt illis ingenium, ut ſi divinos, quos in lucem edidiſti libros legerent, nul-

nullum esset arcanum in totâ naturâ, quod non illis innotesceret; Quin etiam divinum illud opus Philosophicum brevi tempore perfecturi essent. Quid si foret, (proh dolor!) quot inde strages! quot stupra! quot incendia! Et quot omnis generis mala in genus humanum irruerent, quorum ipse, tu causa licet innocens, esses. Scio te ad ejusmodi publicationem impulisse detestandas impii Farneri calumnias, quibus te ignarum passim & apud omnes dixit. Sed charissime mi domine, Ecquid scire tuum nihil est nisi te scire hoc sciat alter? Scit Deus te scire, qui scientiam tibi largitus est. Scit hoc etiam tua conscientia. Numquid hæc duo plenissime sapientem beare possunt? Infœlix est voluptas, quæ ab hominum opinione pendet: Frustra quæritur à nobis extra nos vera fœlicitas, si solidum ejus principium in nobis esse debet. Quid tua refert, si te minus doctum homines credant, dum ipsissimum tibi naturæ lumen affulgeat. Utinam quod ex tuis divinis libris te perfecisse mihi certissime constat, ego semel facere potuissem, & me stupendissimum crederent omnes homines, non, quod de veritate operis ullius dubitem, illud opto. Licet enim opus integrum centies perfecissem, de illius veritate vix possim esse certior. Non dubitat nec quærit amplius quicumque novit ignis concentrandi rationem, huic igni concentrato solem terrestrem uniendi modum & fermentationum arcana. Cum hisce tribus audacter dicam, faciat quicquid voluerit natura, necesse est, ut aliquid optimum faciat. Sed si mihi per mille negotia, quæ

me hucuſque detinuerunt, & ab operatione demoverunt, ſemel ipſum opus abſolvere licuiſſet: Iam diu me ab ipſis ambagibus ſæculi expedire totumque Deo, ſanctiſſimæque Philoſophiæ devovere potuiſſem. Obſecro te igitur mi domine, & per Deum & laudatiſſimam tuam in proximos charitatem obteſtor, ut obſcurius in poſterum ſcribas, imo & ſi fieri poteſt, ut libros in lucem à te jam editos novis quibuſdam tenebris involvas, ne theſaurus ille cœleſtis in manus indignas incidat, & piis hominibus nocere poſſit. Parce Domine libertatem querelæ, cujus non eſt alia cauſa quam pietas in Deum & zelus in doctiſſimum integerrimumque, nec non de ingrato genere humano nimis bene meritum hominem. Etiamſi me non noveris, non potes ipſe curioſis ignotus eſſe, qui tam miranda ſcripſiſti. Nec poteſt etiam, quicunque ſemel illa legerit, non eſſe tibi deditiſſimus, ſi modo Iuſtitiæ lumen aliquod illi ſuperſit, &c.

Tales ac ſimiles literæ plures à doctis & peritis Viris multoties ad me dantur, eum in finem, ut me moneant, ne impoſterum tam excellentia ſecreta divulgem. Nihilominus tamen inter eos, qui talium participes redduntur, ſe offerunt, qui, licet ipſis aliquoties ipſa operatio admodum perſpicuè & clarè manibus monſtrata fuerit, adeò ſtupidi & rudes ſunt, ut imitari operationem præmonſtratam nequeant. Nonnulli verò etiam eò perfidiæ procedunt, ut aut à fallaci ſuâ malitiâ ſeducti, aut ab emolumento conſe-

consequendo abducti, rem veram, certam & firmam, quam ipsi manibus experti sunt, inficias ire, & falsam asserere audeant, quæ profectò stupenda & detestanda est malitia, jure ac merito unicuique ansam præbens, ut Diabolicos ejusmodi homines, cane pejus & angue, fugiat. Nihil itaque consultius est, quam imposterum nihil omninò literis mandare, aut potius tantorum secretorum cognitionem penitus dissimulare, ut ita occludatur aditus tot undique confluentibus exploratoribus, tanti sumptus, tanti labores, tantæque molestiæ, frustrà tot secretorum demonstrationi impendendæ vitentur, ac tandem declinetur timor, & solicitudo futuræ ingratissimæ oblivionis, quæ tot merita non modo sepelire, sed etiam improbissimis malefactis compensare solet, sicuti hoc tempore apud perfidos mortales, proh dolor! in more positum est, quos Deus suo tempore impunitos non dimittet.

Ego GLAUBERUS jure ac merito cum ardente candelâ dicere possum; Aliis inserviendo consumor. Annon tot præclarorum Scriptorum editione toti mundo clarum & novum lumen accendens, meum proprium oleum addidi & consumpsi, & quidem frustrà, utpote nullam à grato animo profectam compensationem sentiens? Veteres Ethnici oblivionem ingrati animi inter fœdissima & turpissima vitia numerarunt. Nos Christiani, quibus clarissima Euan-

gelii

gelii lux affulſit, atque ideo virtutes majori ſtudio, quàm ipſis Ethnicis, colendæ ſunt, è contrario non abhorremus ab amore tanti vitii, quod Ethnici adeò deteſtati ſunt. Sed niſi in tempore impietati tantæ renunciaverimus, ac seriò reſipuerimus, juſtiſſimus Deus aliquando ſuam manum extendet, ac Turcas & Ethnicos ſuſcitabit ad noſtrum Chriſtianiſmum, in ore ſolo conſiſtentem, à corde verò procul remotum, gravi pœnâ vindicandum, quam pœnam ante oculos verſantem, & capitibus noſtris imminentem, ſecuritas Chriſtianorum, nimiâ cœcitate ſopita, non expectat, neque etiam ingruere arbitratur.

Exitus acta probat.

Expla-

Explanatio Obfcuriorum quorundam Locorum, in Tertiâ, & Quartâ Parte Profperitatis Germaniæ, & Centuriâ Primâ occurrentium.

In Profperitatis Germaniæ Tertiâ Parte.

IN operatione, Aurum & Argentum cum emolumento extrahere ex omnibus mineris five terris metallicis docente, paginâ 130. A ter pofitum, lapidem Calaminarem defignat.

Paginâ 130. & 131. litera A bis rurfus occurrit, & eundem lapidem Calaminarem fignificat.

Paginâ 132. eadem litera A femel pofita, idem lapis Calaminaris fignificatur.

Paginâ 173. ubi de Aquis ad elotionem, aut edulcorationem ufurpatis agitur, & earum ufus oftenditur, litera B frufta panni, & litera C ovorum putamina, omnifque generis teftas cochlearum & teftudinum in aquâ, & extra illam; litera D verò vini feces denotat.

Paginâ 173. litera E ovorum putamina, & cochlearum quarumvis teftas innuit.

Paginâ 174. litera F lapides ac calcem defignat.

Paginâ 176. G litera Oleum Vitrioli notatur.

In

In Prosperitatis Germaniæ Quartâ Parte.

PAginâ 91 A litera unam partem, & B. tres partes monstrat.

Paginâ 92.& 93.per primum X Alcalia,& per alterum X fixus Sal, liquationem aut fusionem juvans, intelligitur.

Sequuntur hîc aliquot utiles, & ad terrarum Metallicarum extractionem pertinentes Operationes, in Primâ Centuriâ quidem traditæ, sed propter omissa quædam verba intellectu difficiles: Quæ quoniam multa utilia, & Auri atque Argenti extractionem præcipuè concernentia complectuntur, operæ precium mihi visum fuit, easdem huic Appendici inserere, tantorum Secretorum studiosis,ut spero, non ingratas futuras.

XXXI. Quo pacto Aurum volatile ex coloratis silicibus, rubro Talco, Granatis, Arenâ, Argillâ, & similibus Mineralibus per viam humidam compendiosè extrahendum, & corporale reddendum sit.

PRimò mineralia talia igne candefieri & extingui debent, postea molaribus lapidibus fran-

frangenda, & imponenda lapideis cantharis, aut ollis Waldenburgensibus, vel Coloniensibus, ut in iis Aqua Regis affusa humectentur. Hos cantharos circumdabis prunis, ut calefiant. Mineris cum Aquâ Regis probè calefactis affundendum Aquæ communis calidæ tantum, quantum ad eluendam Aquam Regis sufficiet. Humectatæ hoc pacto immittendæ sunt in magnas, & ex bonâ terrâ figulinâ factas ollas, in fundo plura foramina parva habentes, quæ duplici chartâ bibulâ sunt tegenda, ut nihil de Mineris per foramina excidat, sed sola Aqua distillet. Postquam prima Aqua omnis exiverit, alîus Aquæ calidæ affusione pergendum, affusionesque tamdiu iterandæ sunt, donec Aqua nullam amplius salsedinem gustanti exhibeat, quæ hac ratione Aquam Regis Aurum continentem secum avehit.

NB. Ollæ constituantur in scamno foramina habente, ita ut fundis suis per foramina transeant, & ipsis vasa supponi possint, sicut apposita figura ostendit.

NB. Mineræ possent etiam immitti doliis, duplicem fundum habentibus, qualia sunt ea dolia, in quibus Salpetræ ex terrâ suâ adjumento Aquæ communis eluitur. Eodem autem pacto calidæ Aquæ affusiones tamdiu continuandæ sunt, donec nulla salsedo amplius animadvertatur.

NB. Licet autem nulla salsedo amplius gu-

ſtu deprehendatur, nihilominus aliquid Salis adhuc apud eas manet, ſequenti modo in Salempetræ convertendum.

XXXII. *Quomodo adhuc ex Mineris, cum emolumento, bonus Salpetræ conficiendus.*

MIneras has, Auro ſuo liberatas, æquali pondere, cum calce vivâ, & lignorum cineribus commiſtas, ſub pergulâ aliquâ in acervum cumulabis, ac humanâ, aut pecudum urinâ, per dimidium, aut annum integrum humectabis, affuſionibus ſemper repetitis, quotieſcunque poſt exſiccationes opus erit. In urinæ defectu Aquam vulgarem adhibere poteris. Hoc pacto Aqua Regis, quæ ab Aqua calida non penitus elota, in Mineris remanſit, urinæ, aut aquæ pluviæ adminiculo Salem in calce viva in bonum Salempetræ convertet, qui more aliorum Saliumpetræ eluendus, & in ſtirias redigendus eſt. Reliqua materia per elotionem ſuo Salepetræ liberata, ſub eadem pergula, ſeu eodem tecto, pluviam nullam admittente, & ſoli aëri, calorique Solari pervio reponi, atque urina perfundi poteſt, ſuo tempore rurſus Salempetræ exhibitura, & per plures ſequentes annos idem præſtitura, ſi eodem modo tractata fuerit. Atque ita etiam ipſa Aqua Fortis, quæ in Mineris reſidua manſit, ſuum emolumentum affert. Ratio hujus modi

modi Salempetræ conficientis hæc est: Quia Aqua fortis, aut Spiritus Nitri, est quasi semen Salispetræ atque hanc naturam habet, quando aliis Salibus, sicut semen aliquod vegetabile terræ, mandatur, ut ex ipsis augmentum capiendo, multiplicetur, quemadmodum herbarum semina faciunt. Hinc forsan natum vetus adagium, Salem serere, quod imperiti & ignorantes ludibrio habuêre, dicentes; quâ ratione fieri potest, ut Sal seratur, & multiplicetur, cum à pluviâ solvi & avehi queat? Nescivêre stupidi, qui Sal, & quomodo serendus sit. Constat igitur veterum Philosophorum sententia, quod etiam Sal, vegetabilium more, seri & multiplicari queat.

NB. Ex extractis, & cum calce viva, atque lignorum cineribus conjunctis mineris, solius Aquæ vulgaris affusione humectatis, & aliquot dierum spacio exsiccatis, Salpetræ confici potest, non tamen ità copiosè, quàm si diuturniores & frequentiores urinæ affusiones præcesserint.

NB. Fieri quoque potest, ut per Aquas ad edulcorationem adhibitas, unius diei intervallo, bonus Salpetræ conficiatur, si modò calci vivæ affundantur tamdiu, donec omnis strepitus, quem solutio edit, cessaverit. Sic ex acri Aquâ Salispetræ, & fixo Sale in calce vivâ, mox generatur Salpetræ, in longas & pulchras stirias excrescens, postquam per decoctionem

in aheno ſuperflua humiditas ablata fuerit. Reſidua Aqua Salispetræ rurſus in aheno uſque ad cuticulam decocta, atque frigori expoſita, alium Salempetræ ſuppeditat, quibus laboribus repetitis pergendum, donec omnis Salpetræ excoctus ſit.

Satis perſpicuè & apertè à me cuncta ſcribi & tradi, arbitror. Qui vervecino ſuo cerebro hæc comprehendere nequit, eum, tanquam aſinum ad lyram, eadem miſſa facere oportebit.

Quantum ad acres Aquas attinet, quæ ad Auri ex Mineris extractionem uſurpantur, ut Aurum ex iis non amittatur, ſed cum quæſtu conſervetur, diverſi ſe offerunt modi, ex quibus ſequentes producimus.

XXXIII. *Modi Aurum volatile & fixum ex Aquis edulcorantibus, ut vocant, quibus ex mineris ſunt extracta, ad corpus reducendi, & illas ipſas Aquas jam uſurpatas cum fructu uſurpandi.*

QUi optimam viam ingredi cupit, in ſolutionem Auri, ſeu Aquam Aurum ſolutum continentem, Argenti, aut plumbi ſolutionem infundere poterit, eâ copiâ, quâ Aurum ſolutum in Aquâ præſtò eſſe conjecerit. Exempli gratiâ.

Sunto in Aquâ 2. aut 3. Auri lotones: ſolvendi

vendi etiam totidem circiter Argenti, aut plumbi lotones erunt in Aqua forti, quæ solutio Aquæ dictæ, sive abundantiori, sive pauciori infusa fortiore concussione probè miscenda est, donec lacti similis evadat. Ubi subsederit, iterum movenda, atque commotiones illæ unius horæ spacio aliquoties renovandæ sunt. Tandem ex quietâ solutione Aqua clara per effusionem auferenda, ac crassior materia filtro imponenda est, ut omnis humiditas distillando à Lunâ solutâ, aut plumbo soluto removeatur, ipsaque postea metalla per reductionem ad pristinum suum corpus revertantur, adjumento ejusmodi, quem mox docebimus.

NB. Si Argentum, aut plumbum ex Aqua omne Aurum non elicuissent, aut ad se attraxissent, quod facilè contingere potest, illius tamen nulla fit jactura. Nam quoniam Aqua Regis copiosæ Aquæ dulcis affusione debilitata, & ad novam ex Mineris extractionem inepta est, in eam Aquam edulcorantem, ex quâ Aurum per Argenti, aut plumbi solutionem jam ablatum est, infundi poterit acre lixivium, ex lignorum cineribus, & calce vivâ confectum, paucoque silicum liquore acrius redditum. Silices enim omne Aurum ex solutionibus præcipitant. Aqua Regis autem à lixivio occisa, quodvis Metallum dimittit, in flavi pulveris forma, sive Aurum solum fuerit, sive cuprum, aut ferrum secum habuerit: talis pulvis etiam

ſiccandus, & modo eo, quem me doctUrum modò dixi, reducendus erit.

Idem Aurum ex Aquâ Regis, prius per Aquam communem debilitatâ, admodum commodè per Mercurii, ſive Argenti vivi ſolutionem in ipſam infuſam colligi poteſt. Mercurius autem in Aqua Regis manet, & Aurum, inſtar teneri pulveris, fundum petit, quod elotum, & per reductionem corporale redditum, 24. Caratos habebit.

Mercurium ex Aquâ Regis nullâ aliâ re melius liberabis, quam acris lixivii in eam infuſione, quo cogitur Mercurium, inſtar flavi pulveris fundum petentem, dimittere, ad ſimiles præcipitationes utilem: Aqua Regis & lixivium Salipetræ conficiendo inſerviunt.

Aqua edulcorans, ex quâ cuncta Metalla jam ſunt educta, in ahenis usque ad cuticulam decocta, atque in alia ahena, aut etiam lignea vaſa effuſa, pulchrum exhibet Salempetræ, Aquæ forti ad novam operationem diſtillandæ idoneum. Peritè adminiſtrans hunc laborem, tantum Salispetræ acquirit, quantum ad Aquæ fortis ſumptus compenſandos requiritur, adeò ut Aurum ſine ſumptibus extractum ſit. Nam 5 aut 6. libræ Aquæ fortis, quæ 2. aut 3. libras Salis ſolutas continentes, acri lixivio, ex calce viva præcipitantur, circiter 10. libras Salispetræ ſuppeditant, pretio certè reſpondentes A-

quæ

quæ forti, atque ita Aurum, ex lapidibus, ſine impenſis, extractum exhibentes.

XXXIV. *Alius & melior modus, ex Aquâ forti, Aurum ex Mineris extractum, eliciendi.*

EX 1. parte ſtanni, ac 4. partibus plumbi torrendo cineres confice, iisque in ferreâ ollâ extractum, ſive Aquam fortem Aurum continentem affunde, coque, ac indeſinenter ferreâ virgulâ calcem agita, ut omnes acres Spiritus plumbi & ſtanni cineribus adhæreant, & phlegma ſolum exhalando abeat. Poſtquam dicta Metallorum calx omnes Spiritus concentravit, & omnino ſicca evaſit, exempta injicitur carbonibus in ſecreto catino, ſive crucibulo, in quâ operatione ignis omnes Spiritus in vas recipiens expellit, rurſus ad novas extractiones uſurpandos. Aurum volatile, & ferro mixtum adhæret calci metallorum, in fornace, quæ Stichofen eſt Germanis, reducendum, ubi acquiritur plumbum Auri prægnans, & per Aurum exaltatum, quod per ſeparationem Aurum & Argentum exhibet.

NB. Si illud plumbũ non contineret ſatis Auri, ut ſeparationem in cupellâ non mereretur, denuo cum ſtanno commiſcendum, in cineres redigendũ, & per calcẽ hanc novæ extractiones concentrandæ ſunt, ut tot laboribus repetitis, tandem plumbum ſatis dives reddatur & per ſeparationem Aurum & Argentum largius exhibeat.

Si materia inter ſeparandum per follem in Lithargyrium mutatur, plumbi tantam copiam in teſtis fundi non neceſſe eſt, id quod multum ignem poſtulat. Fieri tamen etiam poteſt, ut Aurum ex teſtis, ſine liquatione recuperetur, quod poſtea docebitur.

XXXV. *Quomodo Aqua Regis, ad Lapidum extractionem, facili negotio acquiratur.*

QUoniam Spiritus Salis copia ingens haberi poteſt, in eo Salpetræ duntaxat ſolvendus, & hæc ſolutio ad extrahendas mineras adhibenda eſt. Spiritus enim Salis, à Salepetræ fortior redditus, promptè & libenter tenerum Aurum in lapidibus aggreditur. Ipſe Spiritus Salis autem, ſicut per primam diſtillationem prodiit, ſine ullâ rectificatione adhiberi poteſt.

XXXVI. *Facilior ratio Aquam Regis, ad extractionem neceſſariam, adipiſcendi.*

SIquidem hæ Operationes ſemper Argentum Auro prægnans expromunt, ac ad eorundem ſeparationem Aqua fortis requiritur, ſolutio Argenti ad Aurum extrahendum uſurpatur, omiſsâ præcedentis incinerationis labore. In Aquam Regis, quâ Aurum extraxiſti, infunde ſolutionem Argenti, quæ maximam Auri partem

tem ex Aquâ Regis expiſcabitur, poſteà ad novam extractionem adhibenda, & per Argenti ſolutionem rurſus Auro ſuo extracto ſpoliandâ. In defectu ſolutionis Argenti, extractum plumbi cineribus concentrandum, atque expellendo ex cineribus Spiritum, & eoſdem cineres in fornace reducendo eadem ratione progrediendum eſt, ut modo in præcedentibus docuimus.

NB. Notandum hic, Aquam fortem Argentum ſolutum continentem, & in Aquam Regis, aut Spiritum Salis Nitroſum infuſam, iiſdem his Aquis augmentum addere: Nam Aqua fortis Spiritum Salis longè melius corroborat, quam Salpetræ.

XXXVII. *Quomodo Argentum ex calce ſuâ, quâ Aurum ex Aquâ Regis erutum eſt, ſit recuperandum.*

POſtquam Argenti ſolutio in Aquam Regis infuſa maximam Auri partem extraxit, ab Argento in fundo reſiduo, Aqua Regis clara effunditur, & ad novas extractiones adhibetur. Si autem ferrum adhuc contineret, per plumbi cineres concentranda erit. Alba Argenti calx linteo alicui, ſupra vitrum, aut lapideum vas expanſo, immiſſa, reſiduâ Aquâ Regis diſtillante liberatur, prorſus porrò Aquæ calidæ communis affuſione omni Aquâ Regiâ, quæ ipſi ad-

huc adhæſit, privanda. Ex linteo autem forti ter colligato, Aqua communis exprimenda, & calx ipſa ſiccanda reponitur, quæ poſtea in ſecreto catino reduci, aut ad cementationem lapidis Calaminaris in Aurum & Argentum uſurpari poteſt.

XXXVIII. *Quomodo dicta calx Argenti, ſine ullâ ponderis ſui jacturâ, ulloque detrimento reducenda ſit.*

QUandoquidem hæc alba calx Argenti à Salibus adeò volatilis reddita eſt, ut in communibus catinis, aut crucibulis, ſine detrimento inſigni, omninò reduci nequeat, nullâ ratione commodius quàm ſequente, jactura illa caveri poteſt.

Calcem hanc Argenteam, æquali pondere Salis Alcali mixtam, injice in candentem catinum ſecretum, inferius latiorem, & ſuperius anguſtiorem, quem operculo ſuo ex luto Sapientiæ facto teges. Hac ratione calx colliqueſcet, nec per fumum aliquid perdens, nec etiam in catinum penetrans; atque ita Argentum Auro prægnans ſine detrimento conſervabitur, à quo in grana liquato, per Aquam fortem, Aurum ſeparari poteſt. Hæc autem ſolutio Argenti per Aquam fortem rurſus ad congregandum Aurum novum extractum uſurpata, ac poſteà eodem modo, quem docuimus, Argentum reducendum ex-

pro-

promens, tibi dabit perpetuam Auri et Argenti operationem separatoriam, quæ magno cum emolumento ubique exerceri poterit.

XXXIX. *Alius modus Argentum fugax, majore cum utilitate, reducere docens.*

Fugacis tuæ navis Argenteæ clavo impone pisciculum Remoram, ut celeri fugâ suâ orbetur, & quieta consistat. Eam cum pisciculo, qui clavo insidet, in secreto catino quadrato colliqua, in quâ colliquatione omne Argentum non solum sine ullo detrimento recuperatur, sed etiam ex pisciculi albis spinis, ponderis sui incrementum sumit, & ejus sanguine auro auctum emergit, ita ut hoc additamentum melioris Argenti majorem copiam, quàm cætera additamenta in reductione largiatur. Quæ verò alia commoda fugax hoc Argentum conferat, Deo volente, posteà etiam docebitur.

Hæc de facili extractione Auri volatilis ex lapidibus, & pauperibus Mineris, atque Argenti in Aurum gradatione successivâ docere, & revelare in præsentiâ volui. Plura alibi dicentur.

XL. *Extractio quæstuosa per humidam viam, ex pauperibus Argenti & Cupri Mineris.*

HÆc Mineralia, modo quem ſupra de Auri Mineris indicavimus, candefacta, extincta, & per lapides molares comminuta, humectantur Aquâ forti, & pari ratione, quâ Auri Mineræ, extrahuntur, diſcrimine ſolo in Aquis conſiſtente; quia ad Auri extractionem Aqua Regis, & Argenti extractionem Aqua fortis adhibetur. Si igitur Auri & Argenti Mineræ ſimul in promptu ſunt, Aurum per Aquam Regis, & Argentum per Aquam fortem extrahitur, ac utraque ſolutio confunditur, in quâ confuſione Argentum in Aquâ Regis ad fundum præceps ſe demittit, ac ſimul Aurum ex Aquâ Regis expiſcatur. Nihil quoque hîc impedimenti affert, ſi Argenti Minera etiam cuprum continuerit, per Aquam fortem ſimul extractum. Nam Argentum & Aurum petunt fundum, ac cuprum in Aquâ Regis manet, quæ ad alius Auri extractionem rurſus idonea eſt, & quidem tot vicibus, quot alicui placuerit, adhibenda. Cuprum ipſum ex Aquâ Regis, per laminas ferreas extrahitur, quæ tamen Aquam Regis, rubro colore tingunt, ideò ad ulteriores ejuſmodi labores prorſus inutilem. Idcircò melius eſt, ut ſupra cineres plumbi illa concentretur, ut ita Spirituale illud ferrum, in Aquâ Regis,

Regis, aliquid de plumbo in Aurum per gradationem convertat, & ipsa Aqua Regis, toties usurpata, rursus usurpari possit.

XLI. Alius longè facilior modus sine fusionis Igne, Aurum & Argentum ex pauperibus Mineris, Arenâ, Argilla, & similibus Mineralibus copiosè extrahendi.

Cucurbitæ vitreæ, aut ex optimâ terrâ factæ, probèque luto munitæ, paulò plus quam dimidiam partem reple minerâ, arenâ, aut lapidibus, fugitivum aut fixum Aurum continentibus, & his affunde sequentis menstrui tantum, quantum ad eas humectandas sufficit. Cucurbitæ verò confestim Alembicum impone (nam ut primum solvens Aqua affusa Mineras attingit, laborando fumum emittit) & ex eâ arenæ imposita, omnem humiditatem distillando evoca, ut ita inter distillandum, ipsum Aurum solvatur, & ipsa Aqua Regis per distillationem recuperetur, ad novum laborem rursus utilis, sicut mox dicemus. Omni humore evocato, cucurbitam in arenâ refrigeratam exime, & aliquid aquæ infunde, ut Mineræ & Sal mollescant. Ex Minerâ verò omnem Salem, in quo Aurum ex Minerâ extractum occurrit, solicitâ diligentiâ extrahe, ac decoquendo in rubrum Salem coagula, qui Lithargyrio addito in talibus catinis liquatur, qui non rumpuntur. Lithargy-
rium

rium omne Aurum imbibit, quód quomodo à plumbo ſeparetur, mox in ſequentibus diſces.

XLII. *Aquæ ad hanc extractionem neceſſaria Præparatio.*

AD Auri extractionem, Sal in Aquâ forti, & ad Argenti extractionem, Salpetræ in Aquâ forti ſolvendus eſt. His Aquis, quarum copiam ſine labore magno tibi comparare potes, tuas Mineras madefac, & diſtillatione ab iisdem libera, ſemper iterum ad tales operationes idoneis, ut novas conficere neutiquam tibi opus ſit. Imò ſingulis operationibus, & Minerarum extractionibus, magis ac magis augentur, ita ut ad infinitas extractiones tibi ſufficiant, ſi ab initio earum duas ſaltem libras adhibueris.

NB. Hoc pacto omne Aurum, quantumvis paucum, ex omnibus ſilicibus, arenâ, & aliis Mineralibus, ſine omnibus impenſis, ſolo igne excepto, extrahere tibi integrum erit.

Hoc quoque me indicare hîc oportet, quandoque fugaces Auri Mineras, ac coloratas ſilices reperiri, quæ ſatis Auri divites, & pulchris coloribus, nimirum viridi, cæruleo, aut rubro pictæ ſunt; in candefaciendo autem colores evaneſcere, ac ſilices albas relinquere. Tales candefactionem non admittunt, ſicut cæteræ, quæ in candefactionis igne colores ſuos retinent.

Sine

Sine candefactione igitur præmiſſa, in pulverem redigas, & extrahas oportet, ut volatile Aurum ab Aqua Regis attrahatur, quod à plumbi cineribus abſtractum his ſe committit, ſecreti crucibuli ope reducendis, in quâ reductione Aurum corporale evadit, & cum emolumento ſe à plumbo ſeparari patitur.

NB. Tales lapides acribus Spiritibus coagulatis quoque miſceri, & hi per retortam expelli poſſunt. Ita enim fugitivi Spiritus Salium fugax Aurum ſecum avehunt, ac præcellentem Aquam Gradatoriam efficiunt, fugitivum Mercurium majore utilitate in Aurum transmutantem, quàm ſi hoc ipſum Aurum volatile per plumbum corporale redditum eſſet.

Hoc Secretum haud minimum eſt ex iis, quæ ex coloratis lapidibus Aurum elicere docent.

Poteſt etiam tale Aurum volatile, per lenes cementationes, in alia Metalla tranſire, & fixum evadere, haud exiguum afferens emolumentum, imò majus, quàm ſi per fuſionem eliciatur. In ejusmodi cementationibus, Aurum volatile tempus habet apud alia Metalla corpus nanciſcendi, & fixitatem acquirendi, ac eſt quaſi aureum ſemen, quod in vel ex terra Metallica in Aurum ſe augmentat.

XLIII.

XLIII. *Alia ad Aurum & Argentum extrahendum Aqua.*

VT Aurum, Sal, & Argentum, Salpetræ in Aquâ ſolvatur, atque olei Vitrioli tantum addatur, quantum dimidiæ parti Salis reſpondebit. Hæc Aqua Aurum & Argentum ex Mineris pauperibus, arenâ, & lapidibus extrahit, & eandem operationem, quam præcedentes, requirit. Augetur quoque in infinitum, ita ut Aurum & Argentum ex pauperibus Mineris, ſine ſumptibus, ſi Ignem excipias, extrahi poſſit.

NB. Idem, quod Oleum Vitrioli, præſtat Oleum Sulphuris, in talibus Auri & Argenti extractionibus, ac proinde ejus vices obire poteſt.

XLIV. *Alius longè facilior modus copiosè extrahendi Aurum, & Argentum ex pauperibus Mineris, exiguo aut ferè nullo ſumptu conſtans.*

MIneras debitis ſuis Aquis miſce, iiſque parvos catinos, ex optima terra paratos, reple, quos ſibi invicem in magna ollâ ferreâ impones. Ollæ alembicum impone, & Spiritus per diſtillationem elice, qui tibi omnes impenſas compenſabunt, & Aurum gratis largien-

gientur ex Mineris Aqua eluendum, & per Saturnum acquirendum.

X L V. *Alia adhuc facilior ratio.*

MIneras debitis ſuis Aquis humectatas injice ſucceſſivis portionibus in prunas, & quidem eo modo, quo te Spiritum Salis parare docui. Hac diſtillatione Spiritus in vaſa recipientia exeunt, ac Aurum & Argentum ſolvuntur, quæ apud Sal Mirabile manent, Aquâ ex Mineris eluendum, ac cum Saturno liquandum eſt. Sic ſine ullis impenſis, Aurum & Argentum, quod in Mineris fuit, acquiritur, ac Spiritus omnes ſumptus reddunt.

X L V I. *Quomodo ex pingui Argillâ Aurum & Argentum copiosè eliciantur.*

QUanquam Auri & Argenti extractio per humidas Aquas ſordida eſt operatio, ſicut ſuprà in initio dictum eſt, haud tamen ſine lucro exiguo abit, quia Aurum & Argentum ex Aquis per præcipitationem elici, & ex uſurpatis Aquis Salpetræ confici poteſt. Cum Argillâ pingui autem longè aliter comparatum eſt, utpote in quam pinguem exiſtentem Spiritus ſe abſcondit, ut vix dimidia ejus pars recuperari queat, niſi terra talis candefaciendo pinguedine ſuâ exuatur, id quod ſine labore perfici nequit.

Quia

Quia verò in omnibus Mundi locis, ubicunque duntaxat terra existit, ejusmodi terra, Aurum & Argentum continens, haud exigua copia se offert, ac nemo hactenus extitit, qui eam ad utilitatem, & usum aliquem revocare conatus sit, præcipuè quando tantùm Auri & Argenti non continuit, ut separationis per plumbum sumptus ferre potuerit: Ego autem id cum lucro præstandi admodum facilem viam deprehendi, mei muneris esse ratus sum, Boni publici causâ artificium illud detegere, quod tale est.

Misce talem, Aurum & Argentum continentem terram, Aqua Vitrioli, quam suprà descripsi, atque in pilas, aut globos pugno majores redige, quas successivè injicies in meum primum Furnum, aut secundam fornacem Distillatoriam, ac Spiritum per distillationem evoca. Solutum Aurum & Argentum in Sale Mirabili remanens, ex comminutis pilis, sive globis, per Aquam calidam extrahendum, & per plum, bummodo antehac descripto, reducendum est.

XLVII.

XLVII. Quo artificio Aurum ex Granatis, Agathis, Saphiris, Rubinis, Arenâ, aut aliis duris Mineralibus, quæ nec plumbo, nec acribus Aquis domari se patiuntur, copiosè & facilè extrahendum sit.

CErtum est, quod omnes Granati, cujuscunque coloris etiam fuerint, aut quocunque in loco se obtulerint, sive ex fluminibus petiti, sive ex arenâ aut pingui argillâ eloti, sive in altis montibus, & rupibus inventi, semper multum Auri contineant, sed ob vitream suam naturam nullâ ratione Aquis fortibus extrahi, ac ob difficilem corporum suorum fusionem, per plumbum liquari non possint. Hinc usu venit, ut nunquam hactenus cum fructu ipsis suum Aurum subtrahi potuerit, idcircò, ut inutilibus & indignis Mineralibus, abjectis & contemptis, cum tamen fieri possit, ut exiguo labore, & quasi sine ullâ molestiâ ipsorum Auro quis potiri queat. Sed quid consili hîc ineundum, quandoquidem omnium Aquarum fortium vires acerrimas eludunt, ut cor ipsorum penetretur, & Aurum ex visceribus eorum eruatur? Respondeo: Concentralis, & ad Salis formam redactis Spiritibus, ut & fusili Sale Plumbi superabuntur, & contento Auro spoliabuntur, quâ victoriâ quis aliàs ægrè potietur. Nam ad Salis formam redacti Spiritus, ignis sunt patientissimi, ac du-

plici labore funguntur, uno quidem acrimoniâ ſuâ, altero autem forti igne, adeò ut nihil ipſorum vires evitet, ac omnia idpropter ab ipſis vincantur & domentur, poſtea libenter Salis Saturnini viribus parentia, & Aurum ſuum per fuſionem expromentia.

XLVIII Omni refutatione ſuperior demonſtratio oſtendens, quod hactenus præſcriptis modis, per acres Aquas aut Sales, ex Auri & Argenti Mineris, quaſi ſine ſumptibus, plus Auri & Argenti poſſit acquiri, quàm per multos ſumptus, & fuſionis Ignem fieri ſolet.

UNicuique, parvâ duntaxat Minerarum Auri cognitione tincto, haud ignotum eſſe arbitror, quod ſine plumbi additione, aut materiæ fuſionem faciliorem reddentis ope, ex ipſis Aurum elici nequeat. Quando igitur parum Auri continent, ac è contrario multum plumbi, aut materiarum fuſionem requiſitam promoventium, neceſſario poſtulatur, quo pacto fieri poteſt, ut parum illud Auri, aut Argenti tantas impenſas compenſet? Idcircò hactenus Mineræ tales pauperiores, utpote ſumptibus requiſitis ferendis impares, abjectæ jacuerunt, atque ad uſum & utilitatem aliquam non revocatæ ſunt.

Eſto autem, mineras tantum Auri, aut Argenti continere, ut fuſionis ſumptus ab ipſis repeti

peti poſſint, fuſio tamen talis, cum hac meâ inventione, Auri & Argenti, per Aquas & Sales, extractionem perficiente, comparata ſimilis eſt Aquæ, quæ cum vino confertur, aut nocti, quæ cum clariſſimo die neutiquam comparari poteſt. Primo etenim fuſio vulgaris Metallorum longè majores impenſas ſecum fert, quàm extractio illa mea per Sales, quæ profectò minimas impenſas requirit. Deinde fieri nunquam poteſt, ut tam perfectè Aurum omne ex Mineris eliciatur, ac aliquid ejuſdem in ſcoriis non remaneat, ut non dicam de Auro & Argento volatili, cujus per follium vehementem flatum difflati, igniſque vehementiam jactura neceſſariò facienda eſt. Inter omnia verò commoda, quæ ab extractione Auri & Argenti, ex pauperibus Mineris, proficiſcantur, illud non minimum obtinet locum, quod non tantum omne Aurum, & Argentum fixum, ſed etiam volatile ſimul per Sales conſervetur, ac hoc poſterius unà cum illo fixum, & in igne conſtans reddatur, quod tamen totum ab Igne fuſionis disjicitur. Nam Salium Aquæ volatiles Auri & Argenti Spiritus fixos & conſtantes reddunt, aliàs evaneſcentes, eò quod à forti flatu & igne adhuc fugaciores reddantur. Hinc fit, ut neceſſario dimidia pars ejus Auri, per fuſionis vulgaris ignem extrahatur, quod Salium Aquæ ex Mineris eruunt. Propterea inventio mea non modò hoc commodi ſubminiſtrat, quod fixum & volatile Aurum &

E 2 Ar-

Argentum, ſimul ſine ullo detrimento, ex Mineris conquirat, verum etiam carbonum parſimoniâ haud parum lucratur, ut hoc ſilentio prætercam, quod unus vir, in Auri & Argenti per Sales extractione, plus efficiat, quàm tres alii vulgaribus fuſionibus facere ſolent.

Ex his ſatis evidenter patet, quantum commodi, & lucri in omnibus Germaniæ locis, hæc inventio allatura eſſet. Hæc enim extractio non ſolum in omnibus, tàm divitibus quàm pauperibus Mineris, commodè & utiliter adhibetur, ſed etiam in Auro & Argento ex omnibus coloratis ſilicibus, quibus omnes rivi, flumina, & & campi ſcatent, extrahendo in uſum vocari poteſt. Dicerent hîc forſan plures; quâ ratione fieri unquam poteſt, ut Aurum & Argentum ex lapidibus, in plateis ubique obviis, extrahatur? His reſpondeo: quod admodum raro in talibus lapidibus fixum Aurum & Argentum inveniatur: Sed interim tamen ipſi Spirituale, immaturum, & volatile Aurum contineant, quod in extractione per Sales non modo figitur & conſtans redditur, verum etiam ex ipſo plumbo, quod in fuſione & ſeparatione additur, aliquid per gradationem in ſuam naturam convertit. Unde patet, quod in omnibus locis terreni Globi, ubicunque lapides ſunt, exiguo labore, exiguisque ſumptibus, & cum utilitate bonum Aurum, & Argentum impetrari poſſit. Pro

tantis

tantis inventionibus benignissimo Deo in æternum sit laus, & gloria. Amen.

Hæc sunt Secreta illa, quæ in Laboratorio meo in patriæ commodum publicè demonstravi & divulgavi. Denuo autem testor, & affirmo, si sola & ipsa litera observetur, a nemine errorem commissum iri. Si quis hæc vel illa mutando, operationesque ex suo sensu emendando à scopo aberraturus esset, ne mihi, qui nudam veritatem scripsi, sed sibi ipsi culpam imputet. Impiè igitur fecerunt, qui talia vicibus aliquot apud me viderunt, & tamen postea sive sponte, sive ex ignorantiâ errarunt, & ea imitari nesciverunt, interim apud summos & imos perversis calumniis me denigrantes, ac dicentes, vera non esse, nec ullo aliquo commodo aut utilitate perfici posse; quibus calumniis me summâ famæ & bonorum meorum jacturâ affecerunt, non considerantes, quod neque coram Deo, neque coram omnibus honestis hominibus tantarum calumniarum ullam rationem reddere queant.

Nullum autem dubium est, multis in locis talia opera effectus datum iri; quod ubi factum fuerit, omnes mei inimici falsissimarum suarum calumniarum, & putidissimorum mendaciorum convicti, pudore coram toto Mundo suffundentur, quod tam arroganter & audacter veritatis clarissimæ oppressioni inhiaverint. Si ego hanc injuriam à perversis hominibus mihi illatam silentio

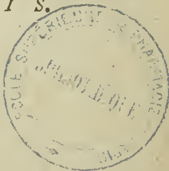
lentio involviſſem, & veritates patefaciendæ cauſa non manifeſtaſſem, non tantum ignominia & damnum in me redundarent, ſed etiam hæ communi Patriæ inventiones utiliſſimæ deſertæ jacuiſſent, quod tamen Deus permittere noluit. Eſſent mihi quidem plures haud exigui momenti cauſæ, in præſentiâ dicendi plura, quæ tamen proximè Secundâ meâ Centuriâ, Deo volente, expediam, quia tempus præſens illud non permittit. In dictâ autem Centuriâ, manifeſtatione adhuc clariore & adhuc faciliore, Secreta illa hic patefacta, declarabo, id quod ob nimiam feſtinationem in præſentiâ fieri non potuit.

Omnibus piis Studioſis tantæ artis Dei benigni benedictionem largam & divitem, ad hoc præcellens opus, precor, ut in plurimis locis miſerorum plurimorum paupertati, & inopiæ ſuccurratur. Quod ſi fiet, uti ſpero, Dei ſummi honorem & gloriam exaltabit, patriæ proſperitatem augebit, ac ſimul etiam inimicorum meorum peſſimos conatus cohibebit. Cumprimis autem, ſi conſilium meum, in Primâ meâ Centuriâ propoſitum, ut videlicet unicuique tales operationes exercere integrum eſſet, locum habuerit. Quo conceſſo, fieri non poterit, quin ubique locorum, auxilio horum meorum Scriptorum ex Terrâ Aurum, Argentum, atque cuprum, cum ſummo totius patriæ communis lucro, & emolumento eruetur.

Hanc mihi à perversis hominibus extortam, & summa festinatione acceleratam Appendicem hisce concludo. Quæ in uno aut altero loco, ob temporis inopiam non satis clarè, & evidenter expressa sunt, ea, Deo volente, in meâ Secundâ Centuriâ, quo Lectorem Benevolum remitto, clariore explanatione exprimam.

F I N I S.

t'hainst.